

Spis treści

Słowo wstępne	18
---------------------	----

STAROŻYTNOŚĆ

Jan Trynkowski

I. STAROŻYTNY WSCHÓD	20
Rozdział 1. Rewolucja neolityczna	20
Rozdział 2. Cywilizacje starożytnego Wschodu	21
Rozdział 3. Żydzi, ich religia	23
II. GRECJA	26
Rozdział 1. Świat mykeński	26
1. Cywilizacja Krety	26
2. Kultura mykeńska	27
Rozdział 2. Polis	28
Rozdział 3. Grecja archaiczna	31
1. Kolonizacja grecka	31
2. Spisanie praw	34
3. Początki pieniądza	34
4. Polis spartańska	35
5. Polis ateńska	38
Reformy Solona	39
Tyrania Pizystrata	39
Reformy Klejstenesa	40
6. Wojny z Persją	41
Państwo perskie	41
Konflikty z Grekami	42
Rozdział 4. Grecja klasyczna	46
1. Demokratyczne Ateny	46
2. Kultura grecka	48
3. Religia grecka	52
4. Wojna peloponeska	53
5. Chaos IV wieku. Macedonia	54
Rozdział 5. Epoka hellenistyczna	56
1. Aleksander Macedoński	56
2. Monarchie hellenistyczne	56
3. Kultura	58
III. RZYM	60
Rozdział 1. Rzym królów	60

Rozdział 2. Republika rzymska	61
1. Podbój Italii	61
2. Patrycjusze i plebeusze	62
3. Ustrój republiki rzymskiej	63
4. Podboje zamorskie. Prowincje	65
5. Kryzys i upadek republiki rzymskiej	67
6. Cezar	71
Rachuba czasu. Kalendarz	71
Rozdział 3. Cesarstwo rzymskie	73
1. Oktawian August. Pryncypat	73
2. Armia cesarstwa	74
3. Miasta rzymskie	75
4. Kryzys III wieku	77
5. Religia	78
6. Chrześcijaństwo	79
7. Panowanie Dioklecjana. Dominat	80
8. Barbarzyńcy. Upadek cesarstwa zachodniego	81

ŚREDNIOWIECZE

Halina Manikowska

I. PAŃSTWO I DZIEJE POLITYCZNE	84
Rozdział 1. Państwo wczesnośredniowieczne	84
1. Monarchia Franków	84
Koronacja Karola Wielkiego i Odnowienie Cesarstwa Rzymskiego	86
Podział monarchii i jej rozpad	87
2. Drugie Odnowienie Cesarstwa Rzymskiego na Zachodzie i kształtowanie się Rzeszy Niemieckiej	87
Koronacja cesarska Ottona I i zwierzchność cesarza rzymskiego	89
3. Feudalizm i system wasalno-lenny	89
Definicje feudalizmu	89
Stosunki polityczno-prawne	91
Stosunki społeczno-prawne	92
4. Polska wczesnośredniowieczna	93
Najstarsze państwa na terenie Słowiańszczyzny	93
Powstanie państwa polskiego	94
Charakter władzy, organizacja państwa	95
Koronacje królewskie	97
Kryzysy państwa piastowskiego	98
5. Polska w Europie od poł. X do poł. XII w.	99
Stosunki z Niemcami	100
Rozdział 2. Epoka pełnego średniowiecza	103
1. Walki cesarstwa z papieżem o zwierzchnictwo nad światem chrześcijańskim	103
Spór o inwestyturę – Grzegorz VII i synod 1075 r.	103
Rywalizacja w XII i XIII w.	105
2. Wyprawy krzyżowe	106

a.	Krucjaty do Ziemi Świętej	106
	Przyczyny wypraw krzyżowych	106
	I krucjata i Królestwo Jerozolimskie	107
	Bilans krucjat	109
b.	Inne krucjaty w Europie	109
c.	Rekonkwista	109
3.	Monarchie europejskie pełnego średniowiecza	110
a.	Anglia	110
	Dynastia Plantagenetów	110
	Organizacja państwa	111
b.	Francja	112
	Dynastia Kapetyngów	112
c.	Władza królewska	112
4.	Epoka rozbitcia dzielnicowego w Polsce	113
	Rozbitcie dzielnicowe w Europie	113
	Testament Bolesława Krzywoustego (1138)	114
	Wygnanie Władysława i hołd w Krzyszkuwie (1157)	114
	Czynniki odśrodkowe i pogłębienie rozbitcia dzielnicowego	115
	Walki o tron krakowski	115
	Przemiany ustrojowe	116
Rozdział 3. Epoka późnego średniowiecza		118
1.	Królestwo Polskie za ostatnich Piastów. Procesy zjednoczeniowe	118
	Panowanie Władysława Łokietka	119
	Panowanie Kazimierza Wielkiego	120
2.	Polityka zagraniczna Polski w dobie panowania ostatnich Piastów	120
3.	Rządy andegaweńskie w Polsce	123
4.	Polska Jagiellonów	123
	Unie Polski z Litwą	124
	Unia lubelska	125
5.	Organizacja państwa w XIV w.	126
	Urzędy centralne i administracja lokalna	127
	Wojsko	128
	Prawo i statuty Kazimierza Wielkiego	128
6.	Przemiany ustrojowe w Polsce pierwszych Jagiellonów	128
	Sejmiki ziemskie	129
	Sejm walny	129
	Rada królewska	130
7.	Spółczesność stanowe w Polsce	130
8.	Polska w Europie od poł. XIV do końca XV w.	132
	Monarchie Europy Środkowej	132
	Reorientacja polityki polskiej i zerwanie sojuszu z Węgrami	133
	Wielka wojna z Zakonem i wojna trzynastoletnia	134
	Polityka dynastyczna Jagiellonów	134
9.	Wojna stuletnia	139
	Przebieg wojny	140
	Anglia i Francja u schyłku średniowiecza	142
10.	Monarchia stanowa w Europie	142
	Zgromadzenia stanowe	143

II. LUDNOŚĆ I GOSPODARKA	147
Rozdział 1. Wieś i społeczeństwo wiejskie	147
1. Wieś i rolnictwo do X w.	147
Regres demograficzny i gospodarczy w V–VII w.	147
Wielki majątek ziemski	148
2. Włość senioralna	149
3. Wzrost gospodarczy i demograficzny w X–XIII w.	149
Postęp w rolnictwie	149
Typy rolnictwa i osadnictwa	150
Położenie ludności wiejskiej	151
4. Kryzys i przebudowa gospodarki wiejskiej na Zachodzie	151
Czarna śmierć	151
Spadek wartości renty feudalnej	152
Przebudowa gospodarki wiejskiej	152
Powstania chłopskie	152
5. Gospodarka wiejska w Polsce do XIII w.	153
Opola	153
Postęp w rolnictwie	153
Wielka własność	154
6. Osadnictwo na prawie niemieckim	154
7. Wieś i społeczeństwo wiejskie w Polsce w XIV–XV w.	156
Rozdział 2. Miasto i jego gospodarka	157
1. Narodziny średniowiecznego miasta	157
Sieć miejska	158
2. Rozwój rzemiosła	158
Sukiennictwo, metalurgia, budownictwo	159
Nowe gałęzie produkcji i system nakładczy	160
3. Handel	160
Rozwój handlu w X–XIII w.	160
Obrót pieniężny	161
Jarmarki szampańskie	161
4. Społeczeństwo miejskie	161
Ustrój miast	162
5. Miasto i mieszczaństwo w Polsce średniowiecznej	162
Początki miast	162
Lokacje na prawie niemieckim	163
Samorząd miasta i społeczeństwo miejskie	164
Rozkwit miast w późnym średniowieczu	165
Polityka antymiejska szlachty	166
III. KOŚCIÓŁ I KULTURA DUCHOWA	167
1. Organizacja kościelna	167
Schizma wschodnia	167
Biskupstwo i parafia	167
2. Misje chrystianizacyjne	168
Misje państwowe	168
3. Synkretyzm religijny	168
4. Państwo Kościelne	169
5. Reformy Kościoła i ruchy religijne	170

Kryzys papieżstwa w X w. i programy reform	170
Synod w 1075 r. i reforma gregoriańska	170
Ruch dobrowolnego ubóstwa i nowe zakony	171
Reforma laterańska	172
6. Niewola awiniońska	172
7. Wielka schizma zachodnia i kryzys chrześcijaństwa w dobie przedreformacyjnej	172
Ruch soborowy	173
Husytyzm	173
Jan Wicklef	173
8. Zakony	174
Początki zakonów	174
Eremitów i cystersów	174
Mendykanci: franciszkanie i dominikanie	175
Zakony rycerskie	175
9. Kultura antyczna we wczesnym średniowieczu	176
10. „Założyciele” średniowiecza	178
11. Renesans średniowieczny: karoliński i XII w.	180
12. Szkoły i uniwersytety	183
13. Sztuki piękne	185

ERA NOWOŻYTNA

Lukasz Kądziała, Adam Manikowski (Kultura)

I. PAŃSTWO NOWOŻYTNE	190
Rozdział 1. Monarchie absolutne	190
1. Przeobrażenia monarchii stanowej	190
2. Cechy państwa absolutnego	190
3. Absolutyzm oświecony	191
4. Francja	192
5. Monarchia Habsburgów	194
Domena Habsburgów w XVI w.	194
Powstanie i rozwój absolutyzmu w państwach Habsburgów	195
Absolutyzm oświecony w państwach Habsburgów	196
6. Hiszpania	197
7. Prusy	198
8. Rosja	200
Rozdział 2. Parlamentarna monarchia angielska	202
1. Próby wprowadzenia władzy absolutnej za panowania Tudorów i pierwszych Stuartów	204
2. Zmiany ustrojowe dokonane przez rewolucję angielską	204
3. Zmiany ustrojowe w Anglii w końcu XVII i w XVIII w.	205
Rozdział 3. Rzeczpospolita Obojga Narodów	206
1. Szlachta i ustrój demokracji szlacheckiej	206
Przywileje szlacheckie	206
Sejm i senat	207
Demokracja szlachecka	207
2. Ruch egzekucyjny	208

3. Wolne elekcje i ustrój monarchii elekcyjnej	210
Artykuły henrykowski	210
Pacta conventa	211
Konfederacja warszawska (1573)	211
4. Zmiany w ustroju Rzeczypospolitej w XVII w.	212
Dezintegracja ruchu egzekucyjnego	212
Rokosz Zabrzydowskiego (1606–1609)	212
Rokosz Lubomirskiego (1665–1666)	213
Wojsko	213
Oligarchia magnacka	213
Sejmiki	215
Liberum veto	216
5. Unia z Saksonią	216
Reformy sejmu „niemego” (1717)	217
Polityka dynastyczna Wettynów	218
Upadek państwa za panowania Augusta III	218
6. Panowanie króla Stanisława Augusta Poniatowskiego	218
Przeciw reformom (1766–1772)	219
Reformy sejmu rozbiorowego z lat 1773–1775	219
Reformy z lat 1776–1788	220
Reformy Sejmu Czteroletniego (1788–1792)	220
Konstytucja 3 maja	220
Powstanie kościuszkowskie	222
Rozdział 4. Republika we Francji	222
Rewolta uprzywilejowanych	222
Stany Generalne	223
Konstytuanta	223
Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela	224
Konstytucja z 1791 r.	224
Legislatywa	225
Obalenie monarchii	225
Konwent	225
Najważniejsze ugrupowania polityczne rewolucji francuskiej	225
Kalendarz rewolucyjny i kult Najwyższej Istoty	227
Konstytucja z 1793 r.	227
Dyktatura jakobińska	228
Zamach stanu 9–10 thermidora	229
Konstytucja z 1795 r.	229
Demokratyczna spuścizna rewolucji francuskiej	230
II. GŁÓWNE KONFLIKTY W EUROPIE NOWOŻYTNEJ	231
Rozdział 1. Walka o hegemonię w Europie Zachodniej w XVI w.	231
1. Układ sił w Europie u progu XVI stulecia	231
2. Wojny włoskie w XVI w.	231
Rozdział 2. Powstanie Zjednoczonych Prowincji Niderlandów	233
Rozdział 3. Konflikt Anglii z Hiszpanią w II poł. XVI w.	233
Rozdział 4. Zagrożenie tureckie w XVI–XVII w.	234
1. Podboje tureckie w XVI w.	234

2. Stosunki polsko-tureckie	235
3. Walki z Turcją w XVII w.	236
Rozdział 5. Walka o panowanie nad Bałtykiem w XVI–XVII w.	236
1. Wojny o Inflanty w II poł. XVI w.	236
2. Konflikt polsko-szwedzki w I poł. XVII w.	237
3. „Potop” szwedzki (1655–1660)	238
Rozdział 6. Rywalizacja polsko-rosyjska w XVI–XVII w.	239
1. Stosunki Litwy z Moskwą w końcu XV i na początku XVI w.	239
2. Konflikt Rzeczypospolitej z Moskwą w II poł. XVI w.	240
3. Interwencje polskie w Moskwie na początku XVII w.	241
4. Powstania kozackie	242
5. Powstanie Bohdana Chmielnickiego	243
6. Wojna z Rosją (1654–1667)	243
Rozdział 7. Wojna trzydziestoletnia (1618–1648)	244
1. Okres czeski (1618–1620)	245
2. Okres duński (1625–1629)	245
3. Okres szwedzki (1630–1635)	246
4. Okres francuski (1635–1648)	246
5. Zmiany w sztuce wojennej	246
6. Traktat westfalski (1648)	247
7. Skutki wojny trzydziestoletniej	247
Rozdział 8. Przewaga francuska w Europie w II poł. XVII w.	248
Rozdział 9. Zmiana polityczno-militarnego układu sił w Europie w ciągu XVI i XVII w.	249
Rozdział 10. Sytuacja w Europie w XVIII w.	251
1. Wojna o sukcesję hiszpańską (1702–1714)	251
2. Wojna północna (1700–1721)	252
3. Wojna o sukcesję polską (1733–1735)	253
4. Wojna o sukcesję austriacką (1740–1748)	254
5. Wojna siedmioletnia (1756–1763)	255
Rozdział 11. Kryzys wschodni lat 1768–1774 i I rozbiór Polski	257
1. Międzynarodowe położenie Rzeczypospolitej	257
2. Przebieg wojny wschodniej (1768–1774) a I rozbiór Polski	258
3. I rozbiór Polski (1772)	259
4. Międzynarodowe konsekwencje I rozbioru Polski	259
Rozdział 12. Europejska wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych	260
Rozdział 13. Kryzys wschodni lat 1787–1792 oraz II i III rozbiór Polski	261
1. Geneza kryzysu	261
2. Wojna turecko-rosyjska a wydarzenia w Rzeczypospolitej	261
3. Konfederacja targowicka (1792–1793)	262
4. II rozbiór Polski (1793)	262
5. Powstanie kościuszkowskie (1794)	263
6. III rozbiór Polski (1795)	264

Rozdział 14. Wojny rewolucyjnej Francji z Europą (1792–1797)	264
III. EUROPA A RESZTA ŚWIATA	266
1. Odkrycia geograficzne	266
2. Budowa imperiów kolonialnych	268
3. Powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki	270
IV. SPOŁECZEŃSTWO I GOSPODARKA	272
Rozdział 1. Ludność	272
Rozdział 2. Wieś europejska w XVI–XVIII w.	273
1. Dualizm rozwoju gospodarczego Europy	274
2. Rewolucja cen	274
3. Grodzenia w Anglii	274
4. Nowe uprawy w rolnictwie	275
5. Rewolucja agrarna	275
Rozdział 3. Gospodarka folwarczno-pańszczyźniana	276
1. Folwark pańszczyźniany	276
2. Handel zbożem	277
3. Kryzys gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	278
Rozdział 4. Społeczeństwo wiejskie Rzeczypospolitej	279
1. Szlachta	279
2. Magnateria	281
3. Duchowieństwo	282
4. Chłópstwo	282
Rozdział 5. Miasta w Europie Zachodniej	283
1. Urbanizacja	283
2. Rzemiosło	283
3. Nakład	284
4. Manufaktura	284
5. Regiony gospodarcze	285
6. Handel	285
7. Spółki akcyjne	287
8. Banki i pieniądz	287
9. Merkantylizm	288
10. Fizjokratyzm	288
11. Liberalizm ekonomiczny	288
Rozdział 6. Narodziny kapitalizmu i rewolucja przemysłowa	289
1. Narodziny kapitalizmu	289
2. Rewolucja przemysłowa	290
Rozdział 7. Miasta w Rzeczypospolitej	291
1. Czynniki hamujące rozwój miast	291
2. Produkcja i handel	292
3. Spóźnione próby reform	293
V. KOŚCIÓŁ	294
1. Reformacja	294

Luteranizm	295
Kalwinizm	297
Anglikanizm	298
Reformacja we Francji	300
Najważniejsze zasady protestantyzmu odróżniające go od katolicyzmu	301
2. Reformacja w Rzeczypospolitej	301
3. Kontrreformacja (reforma katolicka)	303
Sobór trydencki	304
Inkwizycja i „Indeks ksiąg zakazanych”	305
Jezuici	305
Wprowadzanie w życie uchwał soboru trydenckiego	305
Misje	306
4. Oświecenie przeciw Kościołowi	306
Wolnomyślicielstwo	307
Deizm i religia naturalna	307
Rozwój nauki a religia	307
5. Kasata zakonu jezuitów	308
6. Kościół unicki	308
VI. KULTURA	310
1. Humanizm i odrodzenie	310
2. Wiek XVII i XVIII	312

DZIEJE NAJNOWSZE

Andrzej Chojnowski, Tomasz Nałęcz, Anna Rosner

I. WIEK XIX	322
Rozdział 1. Główne linie rozwoju	322
1. Cezury epoki	322
2. Oświecenie, romantyzm, pozytywizm	322
3. Konserwatyzm	324
4. Liberalizm	324
5. Socjalizm	325
6. Kultura	326
7. Nauka i technika, rewolucja przemysłowo-naukowa	327
Rozdział 2. Przemiany ekonomiczne	329
1. Wzrost demograficzny	329
2. Rewolucja agrarna	330
3. Rozwój przemysłu	331
4. Wymiana handlowa	333
Rozdział 3. Przeobrażenia społeczne	334
1. Burżuazja	334
2. Robotnicy	335
3. Ustawodawstwo socjalne	336
4. Likwidacja zależności feudalnych na wsi	336
5. Przeobrażenia społeczne na ziemiach polskich	336
Szlachta	337

Chłopi	337
Miasta: rozwój nowej struktury społecznej	340
Inteligencja jako grupa społeczna	340
Rozdział 4. Kwestia narodowa i narodziny nacjonalizmu	341
1. Naród	341
2. Dążenia do niepodległego bytu narodowego i powstania narodowe	344
3. Kwestia narodowa w II poł. XIX w.	344
4. Problem narodowy na ziemiach polskich	345
Rozdział 5. Ku nowoczesnemu państwu	347
1. Teoria państwa i ustroje polityczne	347
2. Trójpodział władzy	347
Despotyzm	348
Federalizm	348
3. Ewolucja konstytucjonalizmu	349
4. Prawa człowieka. Prawa i wolności obywatelskie	350
5. Administracja i samorząd	350
6. Prawo	351
7. Partie polityczne	353
Początki partii politycznych na ziemiach polskich	355
Rozdział 6. Epoka napoleońska	357
1. Francja Napoleona	357
2. Hegemonia Francji w Europie	358
3. Ziemie polskie w latach 1795–1807	360
Konsekwencje rozbiorów	360
Postawa społeczeństwa	361
Legiony Polskie	361
4. Księstwo Warszawskie	362
Rozdział 7. W dobie Świętego Przymierza	365
1. Kongres wiedeński	365
2. Europa po kongresie wiedeńskim	367
Austria	367
Prusy	367
Rosja	367
Francja	368
Anglia	368
Polityka kolonialna	369
Królestwo Polskie	369
3. Powstanie listopadowe	371
Spisek podchorążych	371
Wojna polsko-rosyjska	372
4. Polityka państw zaborczych	373
Sytuacja Królestwa i ziem zaboru rosyjskiego	373
Położenie pozostałych ziem polskich	374
Praca organiczna	375
5. Ruchy niepodległościowe po 1831 r.	375
Ruchy spiskowe	375
Powstanie 1846 r.	376

6. Wiosna Ludów	376
7. Emigracje polityczne w I poł. XIX w.	381
8. Ziemie polskie po 1848 r.	383
Zabór pruski	383
Zabór austriacki	383
Królestwo Polskie	383
9. Powstanie styczniowe	385
10. Stany Zjednoczone Ameryki	387
11. Wydarzenia w Europie w II poł. XIX w.	389
Wojna krymska	389
Powstanie monarchii austro-węgierskiej	390
Zjednoczenie Włoch	390
Zjednoczenie Niemiec	391
Wydarzenia we Francji	392
Rozdział 8. Sytuacja polityczna na przełomie XIX i XX w.	393
1. Zbrojny pokój w Europie	393
2. Kolonialny podział świata	394
3. Nowe mocarstwo: Stany Zjednoczone	397
4. Bliski i Daleki Wschód	398
5. Sytuacja na ziemiach polskich	400
Polityka państw zaborczych	400
Życie polityczne	402
Sytuacja w przededniu I wojny światowej	403
Rewolucja 1905–1907 na ziemiach polskich	404
Orientacje polityki polskiej	405
II. WIEK XX – OD I DO II WOJNY ŚWIATOWEJ	406
Rozdział 1. Wielka wojna 1914–1918	407
1. Przyczyny I wojny światowej	407
2. Przebieg działań militarnych	407
3. Konsekwencje wojny	409
4. Rewolucja w Rosji	410
5. Sprawa polska w okresie I wojny światowej	414
Rozdział 2. System wersalski	417
1. Układy pokojowe	417
2. Państwa i terytoria	419
3. Liga Narodów	421
4. Odrodzenie państwa polskiego	421
Powstawanie załączków państwowości polskiej	421
Organizacja władz państwowych	423
Granice	424
Rozdział 3. Kryzys systemu liberalno-demokratycznego	426
1. Europa po I wojnie światowej	426
2. Erozja systemu wersalskiego	427
3. Kultura i życie umysłowe	428
4. Kryzys demokracji parlamentarnej	432
5. Rządy totalitarne (komunizm, faszyzm) i autorytarne	434
Komunizm	434

Faszyzm	436
Autorytaryzm	438
6. Wielki kryzys gospodarczy (1929–1935)	439
7. Druga Rzeczpospolita	440
Terytorium, ludność, struktura narodowościowa	440
Ustrój polityczny	441
Życie polityczne	443
Sytuacja gospodarcza	447
Położenie międzynarodowe	449
Rozdział 4. Geneza II wojny światowej	450
1. Skutki traktatów pokojowych z lat 1919–1920	450
2. Plany nowego podziału świata	451
3. Bezpośrednie okoliczności wybuchu II wojny światowej	452
Przygotowania do wojny z Polską	453
Rozdział 5. Przebieg działań militarnych	454
1. Okres niemieckich sukcesów (wrzesień 1939 – grudzień 1941)	455
2. Zatrzymanie ofensywy państw „Osi” (styczeń 1942 – sierpień 1943)	458
3. Klęska państw „Osi” (wrzesień 1943 – sierpień 1945)	460
Bitwa o Niemcy i kapitulacja III Rzeszy	462
Koniec wojny na Dalekim Wschodzie	462
4. Wojskowe rezultaty wojny	463
5. Polski udział w zmaganiach wojennych	464
Rozdział 6. Sytuacja podbitych narodów	466
1. Status prawny krajów pokonanych	466
Formy panowania państw „Osi” na zajętych terenach	467
Działania ZSRR na zdobytych terenach (1939–1941)	468
Wykorzystywanie miejscowej ludności do legalizacji podbojów (kwestia kolaboracji)	468
2. Zamierzenia państw ekspansjonistycznych wobec zajętych terytoriów	471
Niemieckie koncepcje „nowego ładu”	472
„Generalny Plan Wschodni”	472
„Ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej”	473
3. Metody zniewalania i eksploatacji zajętych terenów	474
a. Postępowanie Niemiec	474
Eksploatacja gospodarcza	474
Przesiedlenia	475
Wykorzystywanie antagonizmów między podbitymi narodami	475
Germanizacja	476
Oddziaływanie na ludność podbitą w dziedzinie kultury	477
Terror i eksterminacja	477
b. Polityka radziecka na zaanektowanych terenach	479
4. Ruch oporu	480
Opór cywilny	480
Wojskowy ruch oporu	481
Państwo podziemne	483
Rozdział 7. Aspekt polityczno-dyplomatyczny II wojny światowej	483

1. Uczestnicy wojny	483
Blok państw „Osi”	484
Koalicja antyfaszystowska	484
Wewnętrzne konflikty w państwach uczestniczących w wojnie ..	485
2. Porozumienia międzynarodowe	486
Sojusze militarne	486
Porozumienia polityczne	486
Współpraca gospodarcza	487
Konferencje wielkich mocarstw alianckich	487
3. Polityczne konsekwencje wojny	489
Losy bloku „Osi”	489
Rozstrzygnięcia w sprawach terytorialnych	491
Powstanie Organizacji Narodów Zjednoczonych	492
III. ŚWIAT PO II WOJNIE ŚWIATOWEJ	494
Rozdział 1. Problemy gospodarcze	494
1. Demografia a poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego	494
2. Ekonomia	495
Biedni i bogaci	495
Przemysł	497
Rewolucja elektroniczna	499
Energia	500
Rolnictwo	501
Ekonomia a ekologia	502
Rozdział 2. Obraz sytuacji politycznej	504
1. Problemy narodowościowe i religijne	504
2. Dekolonizacja	508
3. Prawa polityczne i swobody obywatelskie	511
4. Rozwój i upadek systemu komunistycznego	514
5. Rywalizacja dwóch bloków na arenie międzynarodowej	526
a. Trzydziestoletnia „zimna wojna” między supermocarstwami (1945–1975)	526
Podział świata na dwa bloki (1945–1953)	526
Współistnienie i konfrontacja (1953–1962)	528
Próby odprężenia i zmierch dwubiegunowości w polityce światowej (1962–1975)	529
b. Powrót „zimnej wojny” i ponowne odprężenie (1975–1989) ..	533
Rezultaty polityki odprężenia	533
Powrót „zimnej wojny”	534
Zwycięstwo polityki odprężenia i rozpad imperium radzieckiego	536
Rozdział 3. Schyłek stulecia	537
1. Spory filozofów dziejów	537
2. Społeczeństwa postkomunistyczne	538
3. Sytuacja międzynarodowa	540
Wykaz tablic chronologicznych	542